

Lääne-Viru maakonna rahvaraamatukogude aastaaruanne 2014

Üldkasutatavate raamatukogude arv:

Maakonna/linna nimi	Elanike arv (01.01.14)	Üldkasutatavate raamatukogude arv	Harukogude arv	Kokku
Lääne-Virumaa	62093	29	14	43

1.Põhilised tegevussuunad

2014.a oli Lääne-Virumaa rahvaraamatukogudele stabiilne ja töökas aasta, kuigi hakkasid ilmne elanikkonna vähenemisest tingitud mõjud raamatukogude võrgule. Väheneva elanikkonna tingimustes on raske raamatukogude lugejate ja laenutuste arvu kasvatada, pigem püütakse säilitada olemasolevat lugejaskonda. Ühe kiiremini arenev raamatukogutöö iseloom seab omad nõuded ka raamatukoguhoidja enesetäiendamisele.

- Maakonna raamatukogutöötajate õppereis Läti erinevatesse raamatukogudesse oli palju ideid ja mõtlemisainet pakkuv ning silmaringi laiendav. Erialast enesetäiendust Soome raamatukogudest said kaks maakonna lasteraamatukoguhoidjat.
- Raamatukogud püüavad üha enam vastata kogukonna suurenevatele ootustele multifunktsionaalsete kultuurikeskustena. Juba olemasolevatele võimalustele vaba aja sisustamiseks lisandus ka Kadrinasse filmiklubi.
- Liikumisaasta puhul korraldati mitmeid teavitavaid näituseid ja lasteüritusi.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu 2014.aasta peamisteks märksõnadeks olid uute teenuste arendamine ning edukalt läbi viidud üritused:

- Edukalt käivitunud koduteenindus ja lugemiskoera projekt.
- Teeninduse ümberkorraldused ning pikenenud lahtiolekuaeg muutis lugeja jaoks mugavamaks reserveeringute kättesaamise ning raamatute tagastamise, tõi juurde kasutajakohti ning värske perioodika on lugeja jaoks nüüd kättesaadav tund aega varem.
- Korraldati kaks erialaüritust: maaraamatukoguhoidjate suveseminar ning XI lasteraamatukoguhoidja päev. Osalenud raamatukoguhoidjate tagasiside oli väga positiivne.
- Korraldati Tartu kirjandusfestivali Prima Vista partnerlinna päev, mis sisutiheda ja huvitava programmiga pälvis laia tähelepanu.

Eesmärgid 2015.aastaks on:

- Püüda säilitada olemasolevate lugejate arv ja kohandada oma teenused vastavalt, et vältida raamatukogude sulgemist väiksemates kohtades.
- Arendada koduteenuseid ja teenuseid erivajadustega inimestele. Jätkuvalt tutvustada ja õpetada kasutama veebiteenuseid, julgustada eakamaid inimesi arvutikasutamisel ja infootsingul.
- Kujundada raamatukogust meeldiv kohtumispaik ja õppimissõbralik keskkond.
- Tõsta laste huvi raamatute ja lugemise vastu.

2. Juhtimine

2.1 Raamatukogude tegevust reguleerivad dokumendid ja nõukogud:

Põhimäärused on kõigil raamatukogudel. 2014.aastal läksid muutmisele mitmete raamatukogude kasutuseeskirjad, mis olid aegunud ja ei vastanud kõigile kehtivatele seadustele, eeskätt isikuandmete kaitse seadusele (Lepna, Rakke valla, Vihula valla, Vinni valla ja Väike-Maarja valla rk-d).

Nõukogud on olemas LVKRRK-1, Haljala, Kadrina, Tapa, Väike-Maarja VRK-del, Kunda LRK-1, Roela, Uhtna raamatukogudel. Vinni-Pajusti raamatukogu nõukogu on moodustatud, kuid ei toimi.

Nõukogu liikmetega lävides arutati või leiti lahendusi erinevatele raamatukogutööd puudutavatele probleemidele, planeeriti ja korraldati üritusi. Eelarvet küll arutatakse nõukogudega, kuid realselt nad midagi peale omavalitsuse teavitamise teha ei saa.

Raamatukogude arengukavad:

- Kadrina Valla Raamatukogu arengukava (2007 – 2015). Raamatukogude hetkeolukord ja paljud probleemid on leidnud lahenduse ning on tekkinud uued küsimused, mis vajavad lahendamist.
- Tapa Linnaraamatukogu arengukava (2011–2017) on uuendamisel.
- Kunda Linnaraamatukogu arengukava (2013-2020)

Raamatukogude tegevust on kajastatud järgmiste omavalitsuste arengukavades: Rägavere, Viru-Nigula, Väike-Maarja, Tapa, Rakvere, Laekvere, Sõmeru, Vihula ja Kadrina.

Raamatukogusid nähakse kui *atraktiivseid, kohalikku pärandit jäädvustavaid kultuurikeskkondi ja mitmekesised vaba aja veetmise ning kaasaegseid info- ja teabekeskusi, mis pakuvad IKT ja interneti kasutamise alaseid koolitusi, kvaliteetset raamatukoguteenust, kaasates erinevaid põlvkondi üldkultuurilistesse ja kirjanduslikesse ettevõtmistesse.*

Kunda, Rakvere ja Vinni valla arengukavades on raamatukogusid käsitletud üldsõnaliselt ja põgusalt.

Rakvere linna arengukavas aastateks 2013-2030 on planeeritud raamatukogu juurdeehituse asukoha määramine ja ehitise projekteerimine aastatel 2013-2015 ning Lääne-Virumaa Keskraamatukogu juurdeehituse rajamine 2015- 2020.

2.2 Eelarve

Põhieelarve	Seisuga 31.12.2013	Seisuga 31.12.2014	Muutus %
Eelarve kokku	1 420 887 €	1 583 488 €	+11,4%
sh keskraamatukogus	472 463 €	501 320 €	+6,1%
Personalikulu	894 137 €	950 712 €	+6,3%
sh keskraamatukogus	366 205 €	394 200 €	+7,6%
Komplekteerimiskulu	254 943 €	255 489 €	+0,2%
sh OV-lt	153 225 €	154 149 €	+0,6%
sh riigilt	101 718 €	101 340 €	-0,4%
sh keskraamatukogu	50 470 €	49 569 €	-1,8%
sh OV-lt	23 846 €	22 905 €	-3,9%
sh riigilt	26 624 €	26 664 €	+0,2%
Infotehnoloogiakulud	40 146 €	40 971 €	+2%
sh keskraamatukogu	4 289 €	4 072 €	-5,1%

Projektid, toetused (Kellelt saadud?)	Periood	Summa
Riigieelarve investeringutoetus (Karepa)	2014	5000€
EAS ehitustoetus (Laekvere)	2014	31956€
Kursus „Kiviaia taastamine“ –KOP (Kadrina)	01.06.-30.09.2014	1280,4€
Jõulukombestik Virumaal – <i>Rahvakultuurikeskus</i> (Kadrina)	01.11.-30.12.2014	260€
Kohvik-klubi Noorus filmilintide digiteerimine <i>Kultuurkapitali Lääne-Virumaa ekspertgrupp</i> (Tapa)	01.03.-30.06.2014	350€
Suveakadeemias osalemine <i>eraisikutelt</i> (Tapa)	30.06.-04.07.2014	85€
1.Kirjandusfestivali Prima Vista partnerlinna programmi korraldamine Rakveres <i>Eesti Kultuurkapital</i> (LVK RK)	15.04-25.05.2014	600€
2. XI lasteraamatukoguhoidja päeva läbi- viimine Lääne-Virumaa Keskraamatukogus <i>Eesti Kultuurkapital</i> (LVK RK)	01.09-30.09.2014	200€
Maaraamatukoguhoidjate suveseminar Lääne-Virumaal <i>Kultuuriministeerium</i> (LVK RK)	15.04-12.08.2014	840€
Raamatukoguhoidjate täiendkoolitus „Raamatukoguhoidjast õppimise toetajaks“ <i>Kultuuriministeerium</i> (LVK RK)	10.09-10.12.2014	855€
Nukits mõõdab raamatuid, <i>Hasartmängumaksu Nõukogu</i> (LVK RK)	28.01-16.06.2014	900€
Tule Hekule Lugema, <i>Hasartmängumaksu Nõukogu</i> (LVK RK)	17.10-31.12.2014	250€
KOKKU		42576,4€

Riigieelarvelisest investeringutoetusest remonditi Karepa raamatukogu katus. EASi ehitustoetuse abil ehitati lõpuni Laekvere raamatukogu uued ruumid vallamaja 1. korrusel. Kadrinas toimunud kursusel „Kiviaia taastamine“ oli osalejaid üle Eesti. Projekti käigus taastati vana kiviaed ja osalejad said hulga hinnatud oskusi. Koolituste sari – Jõulukombestik Virumaal – projekt sai ainult osalise rahastuse. Korraldati Kadrina valla käsitööhuvilistele jõulukroonide meisterdamise koolitus.

2.3 Struktuur

2014.a rahvaraamatukogude võrgus muudatusi ei olnud. Aasta lõpus oli Lääne-Virumaal 29 rahvaraamatukogu ja 14 haruraamatukogu, neist 1 maakonna-, 3 linna- ja 25 külaraamatukogu.

- Muutus töökorraldus Haljala Vallaraamatukogus seoses juhataja vahetumisega: kuna uus juhataja töötab osaliselt ka kooliraamatukogus, siis haruraamatukoguhoidjad hakkasid käima laenutamas ka põhikogus. Selle võrra vähenes harukogude lahtiolekuage.
- Tamsalu raamatukogu oli alates jaanuarist lahti vaid viiel päeval nädalas. Seoses lasteosakonna töötaja tagasitulekuga kevadel taastusid endised tööajad.
- 2014 aastast ei käi Uhtna raamatukogu direktor enam Ubja Päevakeskuses laenutamas, selle ülesande võttis enda kanda Sõmeru raamatukogu direktor, kellel on logistiliselt parem seda piirkonda teenindada.
- Vähendati ja ühtlustati Viitna raamatukogu lahtiolekuageasid: raamatukogu on

avatud igal tööpäeval 13.00-19.00. Uued ajad sobivad kasutajatele paremini.

- Muutused Väike-Maarja raamatukogu lahtiolekuajad. Sellele eelnes analüüs ja küsitlus, mille tulemusena avatakse ja suletakse raamatukogu varem.

2.4 . Personali juhtimine ja areng

2014.aasta lõpus oli raamatukoguhoidjaid 82.

- Haljala Vallaraamatukogus vahetus juhataja seoses vana juhataja pensionile siirdumisega.
- Kunda linnaraamatukogus vahetus 0,5 kohaga infotöötaja.
- Rakke vallaraamatukogus vahetus raamatukoguhoidja.
- LVKRRs koondati seoses teeninduse ümberkorraldustega septembrist riidehoidja ametikoht.

2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest

Raamatukogu nimi	Koolituste arv	Koolitustundi de arv (koolituse pikkus)	Raamatukogu-hoidjate arv, kes osalesid täienduskoolitusel	Koolituseks kulutatud
Assamalla	2	1	1	385
Haljala VRK				491
Haljala	4	15	1	
Aaspere	6	21	1	
Varangu	6	21	1	
Kadila	0	0	0	0
Kadrina VRK				186
Kadrina	5	10	2	
Hulja	3	7	1	
Kihlevere	6	19	1	
Viitna	1	2	1	
Vohnja	6	19	1	
Karepa	8	26	1	48
Kunda LRK	4	35	3	101
Laekvere	4	8	1	20
Lepna	5	23	1	103
Muuga	11	150	1	191
Rakke VRK				104
Rakke	4	14	2	
Lahu	0	0	0	
Salla	0	0	0	
Roela	0	0	0	0
Sõmeru	7	40	1	24
Tamsalu	7	20	1	124
Tapa LRK				1001
Tapa	16	266	7	
Jäneda	8	32	1	
Lehtse	5	16	1	
Saksi	5	11	1	

Tudu	1	2	1	3
Uhtna	5	16	1	107
Ulvi	2	6	1	23
Vajangu	0	0	0	0
Venevere	4	14	1	15
Vergi	1	2	1	15
Vihula	6	19	1	48
Vinni-Pajusti	3	17	2	167
Viru-Jaagupi	2	4	1	28
Viru-Kabala	1	3	1	3
Viru-Nigula	8	23	1	171
Võsu	3	12	1	167
Võsupere	4	13	1	93
V-Maarja VRK				500
V-Maarja	11	50	3	
Kiltsi	4	14	1	
Simuna	5	10	1	
Triigi	5	10	1	
LVKRRK	32	239	22	1117
KOKKU	220	1210	72	5235€

Täienduskoolitustel käidi peamiselt maakonna keskraamatukogus, sest see on kättesaadavam nii logistiliselt kui hinnalt. Täienduskoolitusi mitteläbinud raamatukoguhoidjad mitteosalemise põhjusi ei selgitanud.

Küll läbis aga üks töötaja läbis rahvusraamatukogus kutsekoolitust ja seetõttu ei jõudnud keskraamatukogu koolitustele, Kadila raamatukogus puudub alaline töötaja. Täienduskoolitusele kulutati maakonnas keskmiselt 122€ raamatukogu kohta (koos harukogudega).

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu koolituseelarve võimaldas ühe töötaja täienduskoolituseks kulutada keskmiselt 38,5€.

Maakonna raamatukogutöötajad osalesid 2014.a järgmistel koolitustel:

<i>Koolituse teema</i>	<i>Korraldaja</i>	<i>Osavõtjate arv</i>
Teenindus raamatukogus: raamatukogu töötaja teenindusmeel- ja keel	RR	1
Kirjandusteemaline koolituspäev kirjaniku ja ajakirjaniku Gert Helbemäe elust ja loomingust	RR	1
Raamatukogu sinu taskus: e-raamatukogu ja e-raamatud	RR	2
Lasteraamatukoguhoidja õpipäev „E-raamatust nii seest kui väljast“	ELK	3
Autoriõiguse koolitus	Kultuuriministeerium	2
Koolitustoimkonna koolituspäev AK: aktuaalne koolitus (kutsestandard)	ERÜ	1
Teenindustöötaja enesemotivatsioon: võtteid mõnusa meeleolu ja vahva keskkonna loomiseks ja hoidmiseks	Jõhvi KRRK	2

Raamatukogud teel tulevikku – infoajastu tehnoloogiad	TLN KRK	1
MARC-kataloogimise põhitõed	ERÜ	2
Muinasjutuline maailm: rahvajuttudest (laste)kirjanduseni	ELK, Eesti Kirjandusmuuseum	1
Algupärase lastekirjanduse päev/ Kirjandus kui vaateaken: kuidas paistab laste ja noortekirjandus	Tartu LRK	3
II Põhja- ja Baltimaade kirjandusfoorum „Kas laps loeb?“	ELK, Põhjamaade Ministrite Nõukogu	3
ERÜ rahvaraamatukogude komplekteerimise töörühma koolituspäev	ERÜ	2
Laps kirjanduses 2	ELK, Eesti TA Underi ja Tuglase Kirjanduskeskus	6
Loomade abil läbiviidavad teraapiad	Eesti Abi- ja Teraapiakoerte Ühing	1
Windows Server 2012 R2 ja System Center 2012 R2 praktikum	BCS Koolitus	1
Infopädevuse alused	Tartu Ülikooli elukestva õppe keskus	1
Infokirjaoskuse kursus	Tartu Ülikool	1
Majanduskeskuse andmebaasi koolitus	Kunda linnavalitsus	1
Maaraamatukoguhoidjate teabepäev	ERÜ	1
Infopädevuse alused	TÜ	1
Mõisakoolide arendamine avatud külastuskeskusteks	Kultuuriministeerium, Eesti mõisakoolide ühendus	1
Võrguturbekoolitus	BCS Koolitus	1
Töökaitsealane täiendõpe	Karair TÜ	1
Avaliku teabe seadus ja isikuandmete kaitse seadus asutuse dokumentides	ATAK	3

Lääne-Virumaa raamatukogude töötajad osalesid veel:

- Rahvaraamatukogude suveseminaril „Raamatukogud liikumises“ Jõgevamaal
- Rahvaraamatukoguhoidjate suveakadeemias
- ERÜ maaraamatukogude sektsiooni suveseminaril Lääne-Virumaal
- EMKÜ sügiseminaril
- Konverentsil "Põhioskused - võti ühiskonna muutustega kohanemiseks"
- Seminaril „E-raamat: kirjastamine, vahendamine, lugemine“
- Üle-Eestisel hariduskonverentsil
- KOP projekti koolitusel
- Kaks maakonna lasteosakondade töötajat viibisid 2-päevasel Eesti rahvaraamatukogude laste- ja noortetöötajate õppereisil Soome raamatukogudesse, kus tutvusid sealse lastetöoga.
- 2 LVKRK raamatukoguhoidjat olid kumbki 5 päeva stažeerimas Tallinna Keskraamatukogus.

2.4.2 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised

- Ettekanne ERÜ maaraamatukogude sektsiooni suveseminaril „Raamatukoguhoidja – nõukogude propaganda tööriist“ - Lea Lehtmets ja Marju Saluste
- Ettekanne Lääne-Virumaa raamatukogutöötajate seminaril „Pilk Lääne-Virumaa raamatukogude minevikku“ - Lea Lehtmets, Kaili Õunapuu-Seidelberg
- Ettekanded „Laps õpib lugudest“ Rakvere linna eelkooli lapsevanematele ja „Häid mõtteid tutvumisreisilt Soome raamatukogudesse“ maakonna raamatukogutöötajate seminaril – Reet Tomband
- ERÜ maaraamatukogude sektsiooni suveseminaril *ekskursioon Võsul ja näituse „Võsu suvitajad läbi aegade“ tutvustamine* – Kiiri Kallaste
- Ettekanne Haljala valla kirjandivõistlusest Haljala gümnaasiumis; Ettekanne „Uuemast eesti noortekirjandusest“ 5.-8. klassidele Haljala Gümnaasiumis emakeele päeval; „Õpikute hinnad õppeaastal 2015/2016, komplekteerimise põhimõtted ja võimalused Haljala kooli raamatukogus“ Haljala õpetajatele – Maiga Parksepp
- „Tagasi kooli“ programmi raames raamatukogu töö tutvustamine – Tea Runovski
- Osalemine vabariiklikul infootsingu võistlusel nii eelvoorus kui lõppvoorus – Maiga Parksepp, Marion Talli.

2.4.3 Maakonnaraamatukogu osa koolituse korraldamisel

LVKRR korraldas maakonna raamatukoguhoidjatele 9 koolitust ja seminari, 2 õppereisi. Lisaks korraldati ka üks vabariiklik suveseminar.

Olulisemad teemad ja esinejad olid:

- Vikipeedia koolitus. *Teele Vaalma*
- Uuemaid tõlkeid hispaania kirjandusest. *Kai Aareleid*
- E-riigi võimalused. *Madis Roosalu*
- Paberi ja trükikunsti ajaloost, raamatute säilitamisest ja restaureerimisest. *Tõnu Vilu*
- Raamatukoguhoidjast õppimise toetajaks. *Sirje Virkus*
- Kolm kuud Yale'i ülikooli raamatukogus. *Anne Kliimask*
- Vaimujutud trükises ja rahvapärimeses. *Mall Hiemäe*
- Ajakirjast "Raamatukogu". *Ene Riet*
- Metsiku raamatukogu ja perekond Pruulid. *Liis Tamm ja Sirje Lusmägi*
- Kirjanik ja ajakirjanik *Aita Kivi*
- *Tiina ja Enno Tammer* Tammerkirjastusest
- Lastetööst Soome raamatukogudes. *Reet Tomband*

Koostöös ERÜ Maaraamatukoguhoidjate sektsiooniga korraldas LVKRR 3-päevase maaraamatukoguhoidjate suveseminari. Seminaril läbiti koolitused:

- Raamatukoguhoidja kui hingehoidja. *Tauno Toompuu*
- Kuidas suhelda noortega. *Epp Adler*

3-päevasel õppereisil Läti Vabariiki külastati Läti Rahvusraamatukogu, Riia Keskraamatukogu, Jelgava- Dobeles- ja Jaunklidža raamatukogu. Õppereisile kaasati ka kolleegid Ida-Virumaalt. Paljud osalejad märkisid, et said sealt palju häid mõtteid ja uusi ideid.

Koostöös Europe Direct'i Lääne-Virumaa teabekeskusega korraldati õppereis Tallinna Euroopa Majja, Stenbocki majja ja Kadrioru kunstimuuseumi. Väljasõidukoolitusel Rägavere valda tutvuti valla raamatukogudega ja teiste oluliste paikadega ning läbiti 3-tunnine koolitus Ulvi mõisas.

Aasta lõpus anti koolitustõendid kõigile raamatukoguhoidjatele, kes osalesid LVKRRK poolt korraldatud täienduskoolitusel vähemalt 6 tundi.

Koolituste planeerimisel arvestati erialaste aktuaalsete teemadega ning raamatukoguhoidjate soovidega, mis selgitati välja aasta algul läbi viidud küsitlusega. Täienduskoolitustel osalemine oli suhteliselt aktiivne. Olulist osa seejuures mängis ka koolituste soodne hind - ühele inimesele oli 121€ (sisaldab ka 3-päevast õppereisi Lätti).

LVKRRK koolitustega jäadi rahule, neid peeti asjalikeks ja vajalikeks, esinejaid huvitavateks. Samas on need koolitused-seminarid ka omamoodi maakonna raamatukoguhoidjaid liitvateks. Kuna enamuse raamatukoguhoidjate jaoks on need koolitused ainus enesetäiendamise võimalus, siis seab see keskkogule jätkuvalt ülesandeks korraldada heal tasemel, aktuaalseid, kuid soodsaid koolitusi.

Kõikidel keskraamatukogu korraldatud koolitustel osalesid ka LVKRRK töötajad.

2.4.4 Erialahariduse omandamine

2014.aastal omandas erialast haridust 5 maakonna raamatukogutöötajat:

2 lõpetasid 2014. aastal Eesti Rahvusraamatukogu poolt korraldatud raamatukoguhoidjate kutsekoolituse.

2 töötajat omandab rakenduslikku kõrgharidust Taru Ülikooli ühiskonnateaduste instituudis raamatukogunduse ja infokeskkondade eriala viimasel kursusel.

1 töötaja alustas magistriõpinguid Tallinna Ülikooli sotsiaalteaduskonnas, digitaalse raamatukogunduse erialal

2.4.5 Töötajate tunnustamine

- *Ivi Kask* – Lääne-Virumaa aasta raamatukoguhoidja 2014, Lääne-Viru maavanema tänukiri panuse eest raamatukoguprogrammi URRAM arendustegevusse ning programmi õpetamise eest maakonna raamatukoguhoidjatele.
- *Elve Veldi* – Haljala valla aukodanik; Lääne-Viru maavanema tänukiri (maakonna aasta raamatukoguhoidja nominent)
- *Maarika Lausvee* – Lääne-Viru maavanema tänukiri (maakonna aasta raamatukoguhoidja nominent)
- *Margit Lättemägi* – „Aasta lasteraamatukoguhoidja 2013“ (tunnustati 28.02.2014); Tapa Gümnaasiumi tänukiri maakondliku loodusloopäeva korraldamise toetamise eest
- *Tapa Linnaraamatukogu kollektiiv* – Tapa Vallavalitsuse tänukiri Tapa linna 88. linnapäeva kaaskorraldamise eest
- *Kersti Burk* – Tapa valla aastategija 2013 laureaat kategoorias *Isiku tegu* (tunnistus 24.02.2014)
- *Tiiu Kaare ja Ene Heide* – Kadrina Vallavolikogu tunnustus Aasta Tegija 2013
- *Inge Pikkoja* – Sõmeru valla tunnustus Hea Tegu 2013 vabatahtliku töö eest
- *Tea Runovski* – Rägavere valla tänukiri tehtud töö eest

- *Ene Heide, Tiiu Grünthal, Riina Tüllil, Kiiri Kallaste, Reet Kütt* – ERÜ maaraamatukogude sektsiooni tunnuskiri kauaaegse ja tänuväärse töö eest raamatukogunduses.

Riiklike ülesannete täitmisel vajavad raamatukoguhoidjad koolitusi eelkõige info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kasutamisel, info- ja digitaalse kirjaoskuse arendamisel ning valdkonna jaoks olulisest seadusandlusest.

2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine

2.5.1 Haldustegevuse üldiseloomustus. Raamatukogu ruumid ja asukoht

2014. aasta oktoobris sai Laekvere raamatukogu uued ruumid vallamaja esimesele korrusele. Asukoht on hea. Ruumid avarad ja valged.

Remonti tehti Hulja, Kilti raamatukogudes, kus on plaanis ka jätkata.

Remonditi Karepa raamatukogu katus, kuid maja üldiselt väga halvas seisus. Parandati Tapa Linnaraamatukogu fassaad, kuid vaja oleks ka sanitaarremonti, renoveerida kütte- ja ventilatsioonisüsteem, parandada põrandaid ning seda kõike ka Saksi harukogus.

Lasteaiaga samas hoones asuval Kunda Linnaraamatukogus on probleem juurdepääsuteega, mida pole siiani tegema hakatud.

Lepna raamatukogu ruumid vajaksid hädasti remonti, kuid pole teada, kauaks raamatukogu praegustesse ruumidesse jääb.

Ruumipuudus on aktuaalne ka Rakke valla raamatukogudes. Kõige halvem on olukord Sallas, kus on valgustus- ja kütteprobleemid. Kuna Salla ja Lahu harukogude tulevik pikemas perspektiivis ei ole jätkusuutlik, siis ruumipuuduse lahendamiseks tõenäoliselt keskendutakse Rakke raamatukogu laienemisele, et vallas säiliks vähemalt üks tugev raamatukogu. Tamsalu raamatukogu asub kultuurimajaga ühes hoones ja selle korda tegemiseks on vaja suuremaid investeeringuid.

Haljala raamatukogu ruumid rahvamajas ei vasta tänasel päeval enam vajadustele. Probleemid võiks laheneda seoses uue koolimaja ehitusega.

Vihula raamatukogu ruumide seisukord on üsna masendav. Raamatukogu asub suures ja amortiseerunud majas, mida on vallal ka kulukas majandada.

Mõningaid remonditöid vajaksid veel Triigi, Varangu raamatukogu Essu laenutuspunkt, Vinni-Pajusti, Võsupere, Vergi.

2015.aastaks on renoveerimistööd planeeritud Uhtna raamatukogus.

Liikumispuudega inimesele on juurdepääs tagatud 13 raamatukogus, ühel raamatukogu-l on juurdepääs maja esimesele korrusele.

LVKRs 2014.aastal teostatud suuremad tööd olid katuseparandustöö pärast tormikahjustust, garderoobi likvideerimine ja 1.korruse laenutusleti asukoha muutus.

Liikumispuudega inimestele on raamatukogule juurdepääs tagatud (kaldtrepp, lift).

2.6 Raamatukogu arendustegevused

Suuremaid arendustegevusi maakonnas ei teostatud. Põhiliseks suunaks oli olemasolevate töökohtade ning seadmete töökorra tagamine.

- Vahetati välja mõned arvutid (Karepa, Laekvere, Tamsalu, Viru-Nigula, Väike-Maarja, Tapa) ja asendati aegunud operatsioonisüsteem uuema vastu (Rakke, Karepa, Tamsalu, Tapa) ning tõsteti internetikiirust (Karepa).
- Juurde saadi 1 tahvelarvuti, printer-skanner-koopiamasin.
- Kunda LRK-s muudeti riulite paigutuse ja WiFi levialaga mugavamaks arvutikasutajate töökohad.

- Raamatukogu veebileht on nüüd ka Vihula ja Tamsalu raamatukogul. Uuendati ja arendati Tapa Linnaraamatukogu kodulehte.
- Võeti kasutusele programmide RIKS ja URRAM tootjate poolt tehtud arendusi ja uuendusi.

WiFi levi on pooltes maakonna raamatukogudes.

LVKRRK suurimaks arendustegevuseks oli teeninduskorralduse muudatus, mille raames muudeti 1.korruse laenusleti asukohta, loodi juurde kasutajakohti ning perioodika lugemise võimalus ka 1.korrusel ning pikendati 1.korruse lahtioleku aegu argipäeviti tunni võrra (avatud alates kl 9.00).

2.7 Raamatukogude koostöö

Töö koordineerimine ja koostöösuhted

Rahvusvahelisel tasandil teevad koostööd ainult Tapa LRK ja LVKRRK

- *Akaa linnaraamatukogu* (Soome) – Tapa LRK kauaaegne koostööpartner. Akaa raamatukogu poolt kokku pandud Muuminäitus Tapal ja Tapa Gümnaasiumi õpilastööde näitust Akaa ja Viiala raamatukogudes.
- *TaideAkaa* (Soome) – (Tapa LRK) Seija Kinnari maalide ja Piia Suomu-Virtaneni nahakunsti näituse avamine toimus Tapa linnapäevade raames.
- *Lapua ja Lappeenranna raamatukogud* (LVKRRK)- Lappeenranna kolleegid viibisid sügisel 2014. Lääne-Virumaa Keskraamatukogus õppereisil.

Riiklikul tasandil

- *Eesti Vabariigi Kultuuriministeerium* – Keskraamatukogu koolitusprojektide rahastamine.
- *Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing* – ERÜ maaraamatukogude sektsiooni suveseminari korraldamine, erialased täienduskoolitused.
- *Eesti Rahvusraamatukogu* – erialased täienduskoolitused, näitused.
- *Eesti Lastekirjanduse Keskus* – lastekirjandusealased koolitused, vabariiklikud lasteprojektid.
- Mäluasutustest tehti koostööd sihtasutusega *Virumaa Muuseumid, Väike-Maarja muuseumiga* ja *Liivi muuseumiga*.

Peamine koostöö on kohalikul tasandil.

- *Külaseltsid, MTÜ-d, vallavalitsused, koolid, lasteaiad, hooldekodud, rahvamajad, muuseumid, valla/linnalehed, vallavalitsus, kultuurikomisjon* - ürituste ja raamatukogutundide korraldamine ja kajastamine, teavikute transport, väljaannete koostamine ja avaldamine, kirjandusauhinna väljaselgitamine.
- Oma valla ja teised *maakonna raamatukogud* – ürituste ettevalmistamine ja RVL
- *Lääne-Virumaa Keskraamatukogu* – teavikute komplekteerimine, koolitused, info vahendamine, maakondlikud projektid.

LVKRRK koostöö kohalikul tasandil:

- *Rakvere Kultuurikeskus* – raamatukogu kultuurisündmuste informatsiooni vahendamine Rakvere linnas, Tasuta raamatu laada kaaskorraldaja.
- *Rakvere Teater* – kirjandusfestival Prima Vista Rakvere päeva koostööpartner, raamatukogu kaasamine rahvusvahelise teatrifestivali Baltoscandal korraldusse.

- *Lääne-Viru maavalitsus* – Lääne-Virumaa ja Plöni kreisi sõprussuhete 25. aastapäeva korraldamine
- *Europe Direct teabekeskus Lääne-Virumaal* – muinasjutuhommikud raamatukogus, maakonna raamatukogutöötajate koolitusreis Tallinnasse.
- SA Virumaa Muuseumid – abi kogudega näituste korraldamisel (Lorupi klaas ja Langebrauni portselan; Metsiku „pibliotek“)
- *Rakvere Muusikakool ja Rajaotsa muusikakool* – õpilaskontserdid.
- *Virumaa Teataja* – kauaaegne raamatukogu meediapartner.
- *RMK Sagadi Metsakeskus ja MTÜ Rakvere Mälumängu Projekt* - maakondlik looduse teemaline mälumängusari 7.-9. klassidele.
- *Emakeeleõpetajate aineseksioon* - maakondliku põhikoolide kirjandivõistluse läbiviimine.
- Vabatahtlik *Riina Rooberg* koos lugemiskoer Hectoriga.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu maakonnaraamatukoguna korraldas maakonnas:

- koostöös Lääne-Viru Maavalitsusega maakonna parima raamatukoguhoidja valimist ja maavalitsuse aastaraamatu jagamist
- koostöös Lääne-Viru Omavalitsuste Liiduga ja Virumaa Teatajaga Aasta teo hääletamist maakonna raamatukogudes, LVKRRK töötajad osalesid häältelugemise komisjonis.
- koostöös Eesti Kirjanike Liidu ja Eesti Rahvusraamatukoguga kirjanike tuuri
- Maakonnaraamatukogu direktor, peaspetsialist ja komplekteerimisosakonna juhataja külastasid 2014.a 12 raamatukogu maakonnas, andsid nõu kogude, komplekteerimise, paigutuse ja programmiga seotud küsimustes.

3. Kogud

3.1 komplekteerimise põhimõtted ja uuendused

- Kogud aasta lõpul: 760 893
  - Neist raamatuid: 741 759 (97,4%)
    - Neist ilu- ja lastekirjandus: 426 213 (56%)
- Kustutati: 18 348 eksemplari
- Juurde tuli: 21 408 eksemplari
  - Neist raamatuid: 93,5%
    - Ilu- ja lastekirjandust: 60,4%
  - Võõrkeelseid: 1522 eksemplari
    - Neist venekeelseid: 82,6%

Teavikute komplekteerimine käib läbi Lääne-Virumaa Keskraamatukogu. Ainult Tapa valla raamatukogudele, kes kasutavad RIKSi, komplekteerib Tapa LRK ise.

Kuigi riigipoolne toetus vähenes seoses elanikkonna vähenemisega, siis kokkuvõttes komplekteerimiskulud 2013.aastaga võrreldes suurenesid 0,2%.

Riigieelarvest eraldatud sihtotstarbelise toetuse kulutamisega maakonna lõikes oli raskusi vaid linnaraamatukogudel, sest antud aastal auhinnatud teosed olid enamasti komplekteeritud juba eelmisel aastal ja lisaeksemplare juurde ei vajatud. Väiksed külaraamatukogud tulevad oma kohustusega toime, muret teeb vaid kultuuriperioodika tellimine, sest need väljaanded leiavad maal väga vähe kasutust.

Eelistatakse eesti ilu- ja lastekirjandust, tõkelist ilukirjandust (väärkirjandust), õppimist toetavat kirjandust, teatmekirjandust, kvaliteetajakirju sh kultuuriväljaandeid ja ajaviitekirjandust. Valiku tegemisel arvestatakse sellega, et igale ostetud teavikule

oleks kasutaja praegu ja ka tulevikus. Olemasolevaid lugejaid püütakse hoida neile meelepärase kirjanduse tellimisega. Arvestatakse piirkonnas olevate õppeasutustega. Komplekteerimisrahade suurenemine võimaldas kakskeelses Kunda linnas tõsta venekeelse kirjanduse osakaalu. Venekeelset kirjandust komplekteerivad Kunda kõrval ka Lääne-Virumaa Keskraamatukogu ja Tapa Linnaraamatukogu.

LVKRRKsse osteti teavikuid kokku 3935 eksemplari 42 635€ eest (sh raamatuid 3702 eksemplari, 198 helisalvestist, 25 videot ja 10 lauamängu), lisaks osteti veel ajalehti-ajakirju ja muid kiiresti aeguvaid väljaandeid 6934€ eest. Kokku saabus teavikuid 4284 eksemplari.

Fondist kustutati kokku 6559 eksemplari, see moodustab 153,1% juurdetulekust. Fondi seis 2014. aasta lõpuks oli 122905 eksemplari.

- *annetuste osakaal kogude juurdekasvust*

Teavikuid annetati 1 750 eksemplari ehk 8% juurdekasvust. Annetuste osakaal vähenes eelmise aastaga võrreldes 39%.

Annetustest oli valdav enamus raamatuid - 92,6%; auviseid oli 3%, lisaks annetati 74 nimetust ajakirju.

Annetajateks olid peamiselt asutused-ettevõtted, aga ka eraisikud.

- *kogude kasutatavus ja seosed lugejate sihtrühmadega*

Raamatukoguprogrammi URRAM kasutavate maakonna raamatukogude koondandmed enim laenutatud teavikute kohta:

Raamatute laenutuste edetabeli esikümnes oli võrdselt eesti ja välisautoreid.

Kõige loetavamad olid: E. Tohvri „Kaamos“, A. Kivirähk „Maailma otsas“ ja I. Lember „Õde Veera“, M. Kadastik „Kevad saabub sügisel“, J.K. Rowling „Ootamatu võimalus“, S. Oksanen „Kui tuvid kadusid“.

Palju loetakse ilu- ja ajaviitekirjandust, elulooraamatuid loetakse, aga mitte enam nii palju.

RIKSi andmetel (kasutab 43-st raamatukogust 4 ehk Tapa valla raamatukogud) olid loetavamad I. Tomusk „Kolmanda A kriminalistid“ ja „Mauno saladuslik kadumine“, T. Roosma „Meie aasta Siberis“, J. Moyes „Mina enne sind“, A. Kivirähk „Kaelkirjak“. Palju loeti ka A. Kulli, V. Mikita, M. Kadastiku teoseid.

Raamatu esinemist laenutuste edetabelis mõjutab see, kui teos on koolilugemise nimekirjas, kui suur on eksemplaarsus. Ka kohtumine kirjanikuga tõstab huvi tema teoste vastu.

Võõrkeelse kirjanduse osa kojulaenutustest oli 6,7%, millest 89% oli venekeelne kirjandus. Kõige suurem venekeelse kirjanduse lugejaskond on Tapal, Kundas ja Rakveres.

Auviseid komplekteeritakse vähe ja laenutustest moodustavad need ka ainult 0,6%.

Perioodika laenutuste arv on küll vähenenud 7,1%, kuid külaraamatukogudes laenutatakse ajalehti ja ajakirju üsna aktiivselt. Perioodika laenutuste tipus on endiselt Kroonika. Järgnevad Eesti Naine, Elukiri ja Virumaa Teataja. 30 loetavama ajakirja hulka mahuvad küll ka Tehnikamaailm, Imeline Teadus, Imeline Ajalugu, National Geographic Eesti ja Eesti Loodus, kuid mitte ühtegi kultuuriajakirja.

LVKRRK raamatulaenutusi lugejarühmade lõikes analüüsid ilmneb, et:

- Vähenenud on „Minu...“ sarja raamatute osakaal edetabeli tipus. Eesti algupäraneid ja tõlkekirjandust on laias laastus pooleks.
- Üliõpilased laenutavad enim õppekirjandust, eelkõige kasvatusteaduste alaseid, teadustöö metoodika, õiguse ja turunduse materjale, tervise- ja

eneseabi raamatuid.

- Gümnaasiumi- ja kutseõppeasutuste õpilaste laenutuste seas figureerib koolikohustuslik kirjandus.
- Ajakirjadest leiavad laste(koomiksi)ajakirjade kõrval jätkuvalt aktiivset laenutust sisustus- ja käsitööajakirjad, aga ka teadus- (Akadeemia, Keel ja Kirjandus, Looming jt) ja populaarteaduslikud ajakirjad (GEO, Imeline Ajalugu, Imeline Teadus).

3.1.1 Raamatu komplekteerimine (trükis + e-raamat)

- Raamatute juurdetulek: 18 095 nimetust, 20 022 eksemplari (93,5% saabunuist)
  - 60,4% sellest oli ilu- ja lastekirjandus.

Keskraamatukogu kaudu komplekteeritud raamatu hinnaks kujunes 11,43€. Osteti põhiliselt AS Rahva Raamatult ja OÜ Apollo Holdingult.

Inglisekeelset kirjandust osteti raamatukaupluselt Krisostomus, venekeelset kirjandust vahendab OÜ Sinonim. Lisaks osteti teavikuid ka üksikväljaandjatelt, erandkorras ka Raamatukoi kauplusest. Järelkomplekteerimiseks kasutati kõiki võimalusi, läbimüüdud raamatute puhul on ühendust võetud ka autoritega.

Tapa LRK oli sunnitud rahanappuse tõttu vähendama eksemplaarsust ning teatme- ja aimekirjanduse komplekteerimist.

Enim tellitud raamatud täiskasvanutele: V. Kersna „Ei jäta elamata“, E. Tohvri „Veel on aega“, T. Sepa „Õnnelille pisarad“.

Enim tellitud lastekirjandus: I. Tomusk „Kriminaalne suvevaheaeg“, H. Künnapas „Tristan“, K. Kass „Sandri mikroskoop“.

LVKRSse saabunud raamatutest oli ilukirjanduse (koos annetustega) 62,2%, võõrkeelseid raamatuid saabus 582 eksemplari (14,4%), sh venekeelseid 410 eksemplari. Venekeelsete raamatute osakaal võõrkeelsetest oli 70,4%, sealjuures venekeelse kirjanduse loetavus aeglaselt väheneb ning seda arvestatakse ka komplekteerimisotsuste tegemisel.

E-raamatuid tellitud ei ole, kuna neile puudub nõudlus ja pole ka raamatukogule sobivat laenutuskeskkonda.

3.1.2 Perioodika komplekteerimine

Maakonda tuli juurde:

- 1035 nimetust ajakirju (8% rohkem kui 2013.a)
- 278 nimetust ajalehti (1% vähem kui 2013.a)

Perioodikat tellivad kõik raamatukogud ise.

Kultuuriperioodikat telliti 2014. aastaks 185 eksemplari (18 nimetust) 4 219€ eest, mis moodustab 8,3% sihtotstarbelisest eraldisest. Kahjuks on selle lugejaskond väga väike või maapiirkondades puudub sootuks.

LVKRSse saabus ajakirju kokku 200 nimetust ning ajalehti 33 nimetust. Perioodikat soetati kokku 6934€ eest.

3.1.3 Auviste komplekteerimine

Auviseid oli 2014. a lõpuks maakonnas 10107 eksemplari, sellest üle poole LVKRSs. Aasta jooksul tuli juurde 297 eksemplari, sellest 79,8% keskkogusse. Auviseid komplekteeriti 42,7% vähem, kui eelmisel aastal, sest vajadus nende järele väheneb.

Filmide vähene komplekteerimine tuleneb piirangutest seadusandluses, mis ei luba neid laenutada.

LVKRRKsse saabus auviseid kokku 237 eksemplari, mis on 5,3% kogude juurdetulekust. Peamiselt osteti muusikaplaate.

Kataloogid (arendused)

LVKRRK komplekteerimisosakonna töötajad tegelevad jätkuvalt elektronkataloogi korrastamisega, samuti osaletakse programmi parandusettepanekute väljatöötamisel.

4. Raamatukoguteenused

Suuri muudatusi 2014.aastal ei olnud, pakuti traditsioonilisi raamatukoguteenuseid. Printimis- ja skaneerimisvõimalusi tuli juurde, kuid paljundusteenust ei ole võimalik endiselt pakkuda kahes raamatukogus.

ID-kaart lugejapiletina on kasutusel, kuid mitte igal pool. Lugejaportaalis pikendamise ja reserveerimise võimalust pakutakse enamikes raamatukogudes, kuid seda kasutavad peamiselt nooremad ja suuremate kohtade ning linnaraamatukogude lugejad, maaraamatukogude lugejad eelistavad suhelda raamatukoguhoidjaga.

Väike-Maarja VRK viis URRAMi andmetele tuginedes läbi raamatukogu külastuste analüüsi, mille põhjal muudeti lahtiolekuaegu.

Sõmeru raamatukogu viis läbi uuringu, et teada saada, milliseid ajalehti/ajakirju lugejad eelistavad. Küsitluse tulemusena selgus, et küsitlusele vastanud on rahul raamatukogus leiduva perioodikaga. Vastanute soovidest lähtuti ka perioodika tellimisel 2015. aastaks.

Tapa Linnaraamatukogu analüüsis RIKS-i statistiliste aruannete põhjal kirjanduse liikumist, lugejate soove ja vajadusi.

4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine (AIP-i kasutamine)

Lääne-Virumaal on lugejate käsutuses 127 internetiühendusega arvutit, mille vahendusel on tagatud juurdepääs avalikule teabele. Paber kandjal või interneti vahendusel on võimalik lugeda perioodikat, tutvuda õigusaktidega, kohalikke elu puudutavate dokumentidega jne.

AIP-i kasutajate arv väheneb seose internetiühenduse laienenud levikuga ja inimeste paranenud võimalustega IT-vahendite soetamisel. Paljuski ei suuda raamatukogude aegunud arvutipargid võistelda inimeste isiklike IT-vahenditega. Aktiivsem arvutite kasutamine leiab aset suvitusperioodil. Eakamad kasutajad loodavad erinevate e-teenuste kasutamisel ja infootsingul raamatukoguhoidja abile ja juhendamisele.

LVKRRK-s kujunes 2014.aasta kuu keskmiseks avaliku internetipunkti külastuste arvuks oli 611 külastust, so 42 külastust vähem kui 2013.aastal.

Internetipunkti kasutatakse peamiselt internetipankade, riigiportaali ja e-kooli külastamiseks. Sagedamini külastatakse ka äriregistrit, Maksu- ja Tolliameti, Politsei- ja Piirivalveameti, ning kohalike omavalitsuste veebilehti.

Internetipunkti avalikule teabele juurdepääsuks kasutavad põhiliselt keskealised ja eakamad inimesed, vähenenud on nooremate külastajate osakaal.

4.2 Raamatukogu kasutamine

Raamatu- kogu	Lug-d 2013	Lug-d 2014	Muut- us(+/-)	Külas- tused 2013	Külas- tused 2014	Muutus (+/-)	Virtuaal- külas-d 2013	Virtuaal- külas-d 2014	Muutus (+/-)
Linna/maa- konna rmtk	20982	20352	-630	355636	329956	-25680	98873	60428	-38445
Sh keskk	7081	6951	-130	104775	95800	-8975	35117	29677	-5440

Raamatukogu	Laenutused 2013	Laenutused 2014	Muutus (+/-)
Linna/maakonna rmtk	703551	651110	-52441
Sh keskkogu	215562	201945	-13617

Arvestust Lääne-Virumaa raamatukogude kasutajate üle peetakse raamatukogu-programmide URRAM ja RIKS järgi.

2014. a kasutas raamatukogu 32,8% Lääne-Virumaa elanikest (2013.a 33%).

Iga läänevirulane külastas aasta raamatukogu keskmiselt 5,3 korda (2013.a 5,6).

Kokkuvõttes on langenud nii lugejate, laenutuste kui külastuste arvud. Ei olnud ühtegi raamatukogu, kus oleks tõusnud kõik näitajad. Lugejate arv tõusis 13, külastuste arv 12 ja laenutuste arv 11 raamatukogus. Languse põhjused on aasta-aastalt samad.

- Maakonna elanikkond vähenes aastaga 1481 inimese võrra ja see jätab oma jälje ka raamatukogude tegevusse. Töö tõttu ei kasutata enam oma piirkonna raamatukogu.
- Elanikkond vananeb ja paljud eakad püsilugejad ei saa enam tervise tõttu lugeda. Väikese kohas on ka ühe lugeja kaotamine tuntav.
- Lahtiolekuaegade lühenedes langesid ka külastused ja laenutused.
- Laenutuste üldarvu mõjutab ka kohalkasutuste (mitte)märkimine. Kuna URRAMis ei saa neid reaalsete laenutustena registreerida, siis ei ole need arvud täpsed ja mõni raamatukogu ei märgi neid üldse.
- Raamatukogu jätkusuutlikkus sõltub suurem määral muust ümbritsevast taristust. Kooli sulgemine mõjutab olulisel määral raamatukogu saatust.
- Raamatukogudesse tuli 2014.a üle tuhande raamatu vähem, kui 2013.a. Pikad järjekorrad uudiskirjandusele panevad mõningaid lugejaid pigem loobuma.
- Külastuste arvu kasvatavad üritused ja see, kui raamatukogu ruume kasutatakse ka muul põhjusel, näiteks orkestriprooviks, koosolekuteks. Külastuste arvu langus võib aga tuleneda ka bussigraafiku muudatustest.
- Langenud on ka virtuaalkülastuste arvud, kuid kahe aasta võrdluses on 2013. aasta number ekslikult suur. Tegelikult lisandus 2014.aastal maakonda raamatukogude kodulehti ja paljude virtuaalkülastused isegi tõusid, kuid nende külastatavus mingil määral ikkagi langeb, kuna operatiivset infot ja reklaami ürituste kohta saadakse FB lehelt.

RVL tellimusi täideti 1,2% rohkem, RVLi teel telliti teistest raamatukogudest 15,5% rohkem. RVL-i tõus on Tapa LRK arvelt, kes eelmisel aastal ei arvestanud oma harukogude vahelisi laenutusi RVL-iks.

RVL-i kasutatakse aktiivselt maakonna piires. Teavikute viimiseks ja toomiseks kasutatakse tutvusringkonda, teisi lugejaid, sotsiaaltöötajaid, vallaametnikke ja – transporti. Keskraamatukogus käivad raamatukoguhoidjad ise teavikute järel. Venekeelset kirjandust maakogud ei komplekteeri, vaid laenutavad seda keskraamatukogust. Kaugemalt tellitakse teavikuid postikulude tõttu harva.

Koduteenindust pakuvad raamatukoguhoidjad ise vähestes kohtades. Peamiselt viivad raamatuid koju sotsiaaltöötajad või pereliikmed.

Raamatukogude veebilehtede kaudu pakutakse juurdepääsu lugejaportaalidele URRAM ja RIKSWEB, infot uudiskirjanduse kohta, lingikogusid (raamatukogud, riigiasutused, andmebaasid jms).

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu kasutamine:

- Seoses lugejate arvu vähenemisega oli külastuste vähenemine ootuspärane. Samuti on inimeste parem varustus infotehnoloogiaga ja juurdepääs internetile (sh lugejaportaali võimalustele) üheks külastuste arvu vähenemise põhjustajaks.
- Laenutuste arv 2014.aastal jätkas langustrendi. Kojulaenutused tervikuna vähenesid eelneva aastaga võrreldes 6% võrra. Positiivne on, et lasteosakonna kojulaenutused seevastu kasvasid.
- Laadide lõikes ei ole laenutused viimase viie aasta jooksul kuigivõrd muutunud: lõviosa moodustavad raamatulaenutused, aeglast kasvu teevad perioodikalaenutused ning vähenevad auviste laenutused.
- Lugejate arv jätkas küll 2014.aastal langustrendi, kuid on võrreldes eelmiste aastatega pidurdunud. Suurenenud on täiskasvanud lugejate ning põhikooliõpilastest lugejate osakaal.

4.3 Lasteteenindus

Raamatu-kogu	Lug-d 2013	Lug-d 2014	Muutus(+/-)	Külast-d 2013	Külast-d 2014	Muutus(+/-)	Laenu t-d 2013	Laenu t-d 2014	Muutus(+/-)
Linna/ma akonna rmtk	5628	5366	-262	101859	102159	+1000	91019	87585	-3434
Sh keskk	1784	1661	-123	26896	26653	-243	27902	28757	+855

2014. aastal õnnestus lasteteenindust iseloomustavate arvude 2013.aasta kahanemistendents vähemalt laste külastuste osas kasvule käänata. Laste külastuste arv kasvas maakonnas 0,3 %. Lastest lugejate arv aga jätkas kahanemist ja vähenes mullusest enam: - 4,7%. Laste laenutused kahanesid maakonna lõikes 3,8%.

Aruannetes on püütud leida muutustele põhjusi:

- Laste arv paikkonnas kahaneb pidevalt. Mõne lastega pere kolimine piirkonda või sealt lahkumine põhjustab väikeses raamatukogus suuri muutusi kõigi statistiliste näitajate osas.
- Sageli laenutab raamatuid lapsele lapsevanem ja laenus ei kajastu laste statistikas. Koolilaste koormus on suur, nii on neid väga raske peale tunde raamatukogusse üritusele saada.
- Kui lapsevanemad ise ei loe ega külasta raamatukogu, siis ei ole ka lapsel lugemisharjumust.

- Õpetajad käivad vähe raamatukogus, tegelikult vajavad nad nõustamist ja abi uudiskirjanduse osas. Laenutuste arv tõusis tunduvalt tänu kirjandusõpetajatele, kes on pidevalt propageerinud laste lugemist ja käib ka ise hoolsalt raamatukogus laste jaoks kirjandust laenutamas.
- Raamatukogust on üha enam saanud vaba aja veetmise paik, koos mängimise koht, seejuures raamatuid koju enamasti ei laenutata.
- Noored emad on varasemast enam hakanud oma väikelastega käima raamatukogus aega veetmas.
- Raamatuid loevad lapsed kuni 4.klassini, sealhulgas rohkem tüdrukud. Teismelisi on raskem kirjanduse juurde meelitada, neil on konkreetsed soovid, loetakse reklaamitud või sõbra-tuttava soovitatud raamatuid.
- Raamatukogu roll lasteaijalaste hulgas on märkimisväärne, sest sealt kasvab huvi raamatukogu ja raamatute vastu, ka paljud algklasside lapsed on hakanud lugejateks just tänu ühiskülastustele.

Katsetatud on erinevaid võimalusi lapse ja raamatu kokkiviimiseks: regulaarsed meisterdamispäevad; mälumängud, kus lapsed aitavad ise küsimusi koostada; YouTube'i ja interneti kasutamine ettelugemiste ja kirjanike tutvustuste ilmestamiseks; uusima lastekirjanduse tutvustamine lapsevanematele ja lastega tegelevatele täiskasvanuile; lasteaktiivi kujundamine; soovitusnimekirjad, suvelugemismängud, soovitusväljapanekud, mida sageli koostavad lapsed ise; tasuta lugejapiletid; laste suunamine raamatute juurde põnevate kõrvaltegevuste kaudu; raamatunäituste, raamatuga seotud tegevuste seostamine kunstinäitustega; kohtumised kirjanikega; mängulised raamatukogu tutvustused; regulaarne ringitegevus.

Viru-Nigulas on koostatud lugemisharjumuste kujundamise programm.

Jäned raamatukogu valmistas ette raamatupakid, mille sisust andis aimu vaid QR-kood pakkepaberil. Koodi avades sai lugeda minu koostatud lühiteksti, mis tutvustas raamatut selle autorit ja pealkirja reetmata. Neid koodi „lahti muukides“ valisid lapsed endale sobivaima raamatu.

Mullusest rohkem on mõeldud lasteala hubasemaks ja põnevamaks muutmisele. Lastenurki on tekitatud vaipade ja patjadega. Laste käeulatusse on seatud mänguasju, lauamänge.

Kadrinas kujundati ümber terve lastetuba, et lastel ja emadel raamatukogus viibimist mugavamaks teha.

Viru-Jaagupi raamatukogu sai tänu annetusele suure nukumaja, kuhu lapsed on ise toonud mööblit ja mänguasju, et saaks mängida erinevaid muinasjutte.

Mänguasjad on ostetud seni üsna askeetliku ilmega Väike-Maarja raamatukogu lastenurka.

Lastekirjanduse komplekteerimisel lähtutakse eesmärgist varustada lapsi piisaval määral kooli- ja huvilugemiseks mõeldud lugemisvaraga eelkoolieast põhikooli lõpuni, pakkuda mitmekülgset õppekava toetavat kirjandust; lisaks püütakse rahuldada ka lastega tegelevate täiskasvanute vajadust lastekirjanduse järele. Raamatute hankimisel eelistatakse eesti algupärandeid (nii ilu- kui aimekirjanduse osas). Kuna rahalised võimalused on tihtipeale piiratud, on eelistatud auhinnatud raamatuid, jälgitakse Lastekirjanduse Keskuse raamatusoovitusi, raamatuarvustusi. Mitmel pool tehakse lasteraamatute tellimisel tihedat koostööd kohaliku kooliga.

Lasteraamatute ringlust iseloomustades täheldatakse, et lapsed laenutavad üha vähem teatmekirjandust, sest kogu vajalik teave on internetis saadaval.

Igivana on kohustusliku kirjanduse väikese eksemplaarsuse ja nimekirjade muutumise

probleem. Lahenduseks on võimalusel RVLi teel teistest raamatukogudest raamatute juurde laenamine, sageli käivad lapsevanemad lastele vajalikku koolilugemisvara maakonna erinevates raamatukogudes otsimas. Õppekava toetav kirjandus peaks olema igale lapsele kättesaadav kodukandi raamatukogus. Praegu levib e-kooli portaalis info kohustusliku kirjanduse kättesaadavaks tegemise kohta e-kooli kaudu. Laste jaoks on see lahenduseks, raamatukogudes põhjustab aga kindlasti laenutuste arvu vähenemise. Laste lugemishuvi tõstmiseks võiks neil olla rohkem lugemisvabadust, sest igal aastal ilmub meil väga toredaid lasteraamatuid.

Kirjandusnimestikke ja lugemissoovitusi on koostatud keskraamatukogu lasteosakonnas („Lugemiskoer Heku soovitab“, suviste raamatuhittide nimekiri), Tapa, Uhtna ja Kunda LRKs, kus on lisaks veel püsiväljapanek „Lugeja soovitab“.

Raamatukogude koostöö erinevate partneritega:

2014. aastal külastasid Lääne-Virumaa keskraamatukogu *Lappeenranna* kolleegid, kes jutustasid lasteaialastele soome muinasjuttu ning tutvustasid oma maad ja kombeid; Vastavalt koostöölepingule tellib LVKRRK *Lapua* raamatukogule ajakirja Täheke ja vastu saadakse ajakirja Vinski.

Tapale jõudis *Akaa* raamatukogu koostatud Muuminäitus nii raamatutest, raamatutegelastest kui muumiainelise kujundusega esemetest, näitus taaskasutusmaterjalist raamatuköidetest. Vastu saadeti seikleja Lotte.

Õppekäigul Soome raamatukogudesse õnnestus sõlmida palju toredaid kontakte Soome raamatukogudes töötavate eestlastega.

Vabariiklikul tasandil olid koostööpartnereiks:

- *Põhjamaade Nõukogu*

Raamatukogunädala teemast „Põhjala trollid“ lähtuvalt loeti hommikuhämaruses ja küünlavalgel trollilugusid, Väike-Maarjas korraldati lasteaiarühmadele trollitralle.

- *Eesti Lastekirjanduse Keskus*

- lastekirjandusealased koolitused ja kontaktiabi lastekirjanikega suhtlemisel
- vabariiklikud lasteprojektid:

Nukitsa konkurss, milles osales hindajana 581 läänevirulast.

Ettelugemispäeva võistulugemine Võistulugemise maakondlikus voorus osales 13 last 8 koolist.

Kunda raamatukogu võttis osa ELK-i korraldatud Edgar Valteri 85. sünniaastapäevale pühendatud fotovõistlusest „Kuidas õppida vaatama?“.

- *Eesti Rahvusringhäälingu muuseum*

ERRi muuseumist jõudis keskraamatukogusse näitus „Valge daami saladus“. Tapa raamatukokku vahendas ERRi muuseum Gunta Randla telenukkude näituse ja korraldas kohtumise nukukunstnikuga.

- *Maakondade keskraamatukogude lasteosakonnad*

Peamine koostöö on kohalike partneritega:

- *Kohalikud kultuuriseltsid, rahvamajad, huvikeskused*

Kadrina valla raamatukogud löid kaasa lastekaitsepäeva tähistamisel koos Kadrina Huvikeskusega. Kadrina Keskkooli staadionile püstitati Jututelk, kust käis päeva jooksul läbi 85 jutuhimulist.

- *Kohalikud Avatud Noortekeskused*

Ulvi raamatukogu korraldas koostöös Ulvi noortetoaga ürituse „Film, film, film“, mille raames tutvustati noortetoas ja raamatukogus erinevaid filme.

- *Külaseltsid*

Saksi raamatukogu veab koos Moe külaseltsiga loovusringi. Tihedat koostööd teevad Muuga raamatukogu ja Muuga Maanaiste Selts.

- *Kohalikud lasteaiad* on aruannete põhjal raamatukogude parimad koostööpartnerid, kellega tehakse koos nukuetendusi (Vohnja), peetakse emakeelepäeva, lasteraamatupäeva, lutipidu, korraldati jõulumaa kohvikutuba raamatukogus (Uhtna). Lisaks püütakse teha koostööd lapsevanemate teavitamisel. Vihula raamatukogu on õpetajatel aidanud ette valmistada ja läbi viia teemaüritusi prügisorteerimisest, Eesti sümbolitest, rahvariietest, laulu- ja tantsupidudest, sõbrapäevast jpm, lähtuvalt lasteaiade ainekavast. Tihedat koostööd tehakse veel enamikus raamatukogudes.

- *Kohalikud koolid*

Raamatukogud aitavad koostöös õpetajaga läbi viia raamatute tutvustamise tunde (Muuga, Simuna), osaletakse kirjandivõistluse žüriis, tähistatakse emakeelepäeva (Kadrina) jne. Uhtna raamatukogu tutvustas enne kohtumist Ilmar Tomuskiga kõikides klassides tema raamatuid. Uhtna kooli direktor pakkus välja idee korraldada õpetajatega raamatu „Vaimude jaam“ arutelu, mis õnnestus sedavõrd hästi, et otsustati edaspidigi raamatuaruteludega katsetada. Lehtse ja Jäneda raamatukogud valmistasid Tapa LRK toetusel ja koos kohalike kooliõpetajatega läbi viidud kohtumine Andrus Kivirähkiga on hea näide mitmekülgsest koostööst.

Passiivset ootust väljastpoolt tulevatele pakumisele võis välja lugeda Laekvere raamatukogu aruandest: „Koostööd olen kooliga ja ka lasteaiaga teinud nii palju, kui nad ise soovivad. Võib-olla et aitaks numbrite parandamisele kaasa see, kui ma oma nina aktiivselt igale poole pistaks.“

Teisi toredaid ettevõtmisi:

- Olulisimad kirjanduslikud tähtpäevad olid 2014. aastal Tove Janssoni 100. ja Edgar Valteri 85. sünniaastapäev, mida tähistati kõigis raamatukogudes.
- Muuga raamatukogu korraldas Totu-teemalise raamatukoguöö, toimus Edgar Valteri joonistatud raamatutegelaste karneval.
- Vinni-Pajusti raamatukogus peeti 2. klassi lastega omanäolist ajalehetundi: uuriti ajalehe struktuuri, uuriti rubriike, vaadati DIGARist vana Pärnu Postimeest, Sädet ja Laste Maailma ning koostati ka näidisleht.
- Saksi raamatukogu „Öökoolis“ tutvuti koduümbruse ajaloo, koos lastega tehti ettevalmistusi ka laulupeotule vastuvõtuks.
- Väike-Maarja raamatukogus peeti lastekirjanduse päeva „Naksitrallidest Printsess Luluuni“;
- Laekvere uues raamatukogus räägiti raamatukogutööst enne ja nüüd. Lapsed said täita raamatukaarte ja näidata ilukirjaoskust.
- Kundas sai suvel taas hoo sisse „Pärlimäng“ ehk suur raamatute lugemise võistlus. Iga raamatu eest, mis läbi loetud, sai laps pärli. Pärlikogumine lõppes suve viimastel päevadel traditsiooniliselt tordi söömise ja ehte valmistamisega.
- Kõige läbimõeldum, mängulisem ja fantaasiaküllasem oli taas Tapa linnaraamatukogu lastetöö. Igas kuus keskenduti ühele kindlale teemale, mis lähtus kunstinäitusest. Seda toetasid omakorda raamatunäitus ning sellega kaasnevad tegevused. Kõik Tapa Gümnaasiumi algklassid käivad korra kuus teematunnis uurimas, nuputamas, meisterdamas, kuulamas, vaatamas.

Raamatukogusid külastasid kirjanikud ja kunstnikud Mika Keränen, Andrus Kivirähk, Reeli Reinaus, Ilmar Tomusk ja Piret Mildeberg, Eva ja Indrek Koff, Urve Tinnuri.

Kirjanikuga kohtumine kasvatab alati laste huvi tema raamatute vastu.

Kokkuvõtteks:

- Aasta pakkus palju huvitavaid koolitusi.
- Mitmed raamatukogud on oma kodukandis saanud seltsielule kaasaaitajateks, kogupereürituste korraldajateks.
- Koolilugemise raamatute nappus on jätkuv probleem. Murelikuks teeb ka kooli lugemisvara e-kooli paigutamine, sest suur osa lapsi ei tule siis üldse enam raamatukogusse.
- Ei saa lootma jääda, et laste lugemishuvi iseenesest kasvab või püsib samal tasemel. Lapsed käivad raamatukogus enamasti organiseeritult või kohustuslikku kirjandust laenutamas. Vabaaja-lugemise osakaal järjest väheneb ja ilma lasteüritusteta võib seegi kaduda. Üha julgemalt tuleb raamatukogutöös kasutada loovust ja leidlikkust.
- Tõsine küsimus on, kuidas muuta lugemisvaev lugemisrõõmuks, st kuidas arendada laste funktsionaalset lugemiskust. Raamatukogu võiks olla just see koht, kus võimalus pingevabalt lugeda aitab olukorda leevendada.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu 2014. aasta lastetööd iseloomustavad järgmised märksõnad ja nendega seotud ettevõtmised:

- Nukitsa konkursi aasta asetas erilise tähelepanu alla uusima eesti lastekirjanduse, omalpoolt laiendati konkursi Nukitsa raamatumängude loomise võistlusega.
- Alustati lugemiskoera projektiga, mis on hästi mõnusalt käima läinud, vastukajad on väga positiivsed. Lapsed tunnevad uhkust Heku lugemistunni liikmekaardist ja peavad arvet sinna kogunenud käpajälgede üle. Lugeda soovijate järjekord on pikk ning lugemistunnid on kaugele ette reserveeritud. Septembrist detsembrini toimus 8 lugemistundi, milles osales 28 last.
- 17. septembril korraldati XI üleriigiline lasteraamatukoguhoidjate päev.
- Koos Europe Directi Lääne-Virumaa teabekeskusega algas lastele Euroopat tutvustav muinasjuturännakute sari „Muinaslugudega mööda Euroopat“.

LVKRRK lasteosakonna kogust moodustab ilukirjandus 65,2%. Eestikeelse kirjanduse osakaal fondis on 88,7%, võõrkeelsetest raamatute 51,8% on venekeelsed.

Nii laps-lugejate kui laste külastuste arvud on aruandeaastal vähenenud.

Tänavune laste arvu vähenemine asetub loogilisse ritta vaadates varasemate aastate vähenemistendentsi. Lastest lugejad moodustavad 23,8% (mullu 25,2%) raamatukoguteenuse kasutajatest. Laste külastused moodustavad 28,4% (mullu 25,7%) kogu maja külastustest, seega on laste külastused langenud täiskasvanute külastustest veidi vähem.

Laste laenutustest 72% on ilukirjanduse laenutused. Aimekirjandusest laenutatakse kõige rohkem meisterdamis- ja kunstiraamatuid ning loodusraamatuid. Aga ka tähtpäeva- ja tavandiraamatud, mängude ja nn vaba aja veetmise raamatud.

URRAMi andmetel oli koolieelikute lugemiseelistuste tipus Janno Põldma „Lotte ja kuukivi saladus“, Tiia Toometi „Kus on kodu?“, Anna-Lisa Alberti „Väike rebane“. 50 lemmiku hulka mahtus 17 eesti autori raamatut. Põhikooliõpilaste laenutuste edetabelis mahtusid kohustusliku kirjanduse sekka üksikud nõ vabalugemise näited: sarjad „Luuseri päevik“ ja „Ühe äpardi päevik“, algupäranditest jätkub Adeele Rassi „Kasuisa“ lugejamenu.

Perioodika laenutuste esirinnas troonib Tom & Jerry, järgneb Miki Hiir. Tähekest on laenutatud vaid 10 korral ja teised eesti lasteajakirjad on leidnud vähesel määral kasutamist kohapeal.

Traditsioonilistest ettevõtmistest jätkus Jututare kodustele väikelastele, mis alustas 2014. a. sügisel oma 23. hooaega. 15 jututare etendust käis aasta jooksul vaatamas ja kaasa mängimas 329 külastajat.

Uutmoodi väljakutseks keskraamatukogu lasteosakonnale oli kirjandusfestivali Prima Vista Rakvere päeva lasteprogramm: mängud kirjandusmaastikul Rakvere rahvaiaias ja kohtumine Rakvere lastekirjanikega Trondikohvikus.

Lahedaima suveraamatu valimisel täideti 496 hindamissedelit. Pildid raamatu kaanest koos lugejate antud hinnetega jäävad lugemisreklaamina nähtavale kogu kooliaastaks. Kevadel anti järjekordselt välja järjekordsed tubli lugeja tunnistused 116-le Rakvere koolide algklasside õpilasele.

4.4 Erivajadustega sihtrühmade teenused

Spetsiaalset koduteenindust teevad vähesed, peamiselt tehakse selles osas koostöös sotsiaaltöötajatega, kes liikumispuudega inimestele raamatuid koju viivad.

Koduteenindus	Kordade arv	Teenuste arv	Kasutajate arv
Kadrina VRK	56	56	8
Simuna raamatukogu	5	5	1
Uhtna raamatukogu	12	144	12
Ulvi raamatukogu	11	11	2
LVKRK	23	23	11
KOKKU	107	239	34

LVKRK koduteenindusega on liitunud 12 lugejat ja raamatukogutöötaja külastab neid reeglina kord kahe nädala tagant. Teenus on lugejate ja avalikkuse poolt väga hästi vastu võetud ning laenutusnumbrid näitavad, et koduteeninduse lugejad on väga aktiivsed lugejad – aasta jooksul viis raamatukoguhoidja kodusesse üle 1000 teaviku. Uhtna raamatukogu juhataja käib regulaarselt kohalikus hooldekodus raamatuid laenutamas vanuritele, kes ise raamatukokku ei pääse.

Teenused teistele asutustele	Ürituste arv	Osavõtjate arv
Kunda Linnaraamatukogu	9	90
Ulvi raamatukogu	11	70
KOKKU	20	160

Kunda ja Ulvi raamatukogude töötajad käivad kohalikus hooldekodus raamatuid ette lugemas. Loetakse elulugusid, lihtsamaid jutte, muinasjutte, naljalugusid. Hiljem arutletakse nende üle. Kunda Tervise- ja Hooldekeskuses on raamatukogu külaskäigud väga oodatud, kuid sõltuvad hooldekodu asukate tervislikust seisust ja hulgast.

4.5 Raamatukogu kultuurikeskusena

Raamatukogu nimi	Näitused/virtuaalnäitused, väljapanekud	Üritused	Üritustel osalenute arv
Assamalla	25	4	45

Haljala VRK	19	30	607
Neist Haljala	11	15	314
Aaspere	2	6	83
Varangu	6	9	210
Kadila	2	0	0
Kadrina VRK	66	68	2258
Neist Kadrina	14	24	1739
Hulja	19	9	156
Kihlevere	22	7	120
Viitna	2	8	27
Vohnja	9	20	216
Karepa	17	3	158
Kunda LRK	35	48	777
Laekvere	9	0	0
Lepna	16	4	16
Muuga	9	12	325
Rakke VRK	9	12	305
Neist Rakke	6	9	269
Lahu	3	3	36
Salla	0	0	0
Roela	14	8	249
Sõmeru	12	6	86
Tamsalu	39	18	206
Tapa LRK	165	115	2915
Neist Tapa	62	56	1868
Jäneda	23	24	347
Lehtse	24	15	272
Saksi	14	20	428
Tudu	2	1	7
Uhtna	13	13	200
Ulvi	22	22	301
Vajangu	16	20	180
Venevere	2	5	120
Vergi	4	1	17
Vihula	9	27	239
Vinni-Pajusti	20	41	233
Viru-Jaagupi	15	7	178
Viru-Kabala	7	1	6
Viru-Nigula	12	17	162
Võsu	11	3	54
Võsupere	29	3	47
V-Maarja VRK	120	39	667
Neist V-Maarja	49	26	505
Kiltsi	42	3	42
Simuna	21	7	81
Triigi	8	3	39
LVKRK	118	85	2153
KOKKU	795	613	12511

Näituste/väljapanekute, ürituste ja nendest osavõtjate arvud on võrreldes 2013.aastaga suurenenud.

Raamatukoguhoidjad korraldavad kohalikku kultuurielu: kutsuvad külla muusikuid, külateatreid, muid erinevaid esinejaid, teevad ekskursioone, korraldavad kodukandipäevi ja filmiõhtuid. Üritusi korraldatakse raamatukogus kui ruumid seda võimaldavad, muidu tehakse selles osas koostööd teiste omavalitsuse kultuuri- ja lasteasutustega. Asumine samas hoones kooli, lasteaia, klubi või külaseltsiga on suureks eeliseks. Suur osa üritusi ongi suunatud just lastele.

Mitte igal pool ei tule maainimesed õhtuti välja kirjandusüritusele, küll aga osaletakse käsitöötubades. tähistatakse koos rahvakalendri tähtpäevi ja külastatakse muid kogupereüritusi. Tihti on raamatukoguhoidja ise kohaliku seltsi vedaja või liige.

Kui inimesed on harjunud käima kirjandusringis, on neid lihtsam kaasata ka teistesse raamatukogu ettevõtmistesse.

Ürituste ja näituste korraldamisele 2014.a andsid tooni kirjanike juubelid, näiteks: Juhan Liiv, Jakob Liiv, W. Shakespeare, Tove Jansson, Edgar Valter, Helga Nõu, Kalju Saaber jt.

Maakonna raamatukogudes käisid külas Avo Kull, Ketlin Priilinn, Marko Mihkelson, Juku-Kalle Raid, Hardo Aasmäe, Ilmar Tomusk, Eva ja Indrek Koff jne.

Kadrina Vallaraamatukogu käivitas filmiklubi, mis tõi palju uusi külastajaid. Linastusid mitmed väärtfilmid ja uuemad kodumaised filmid nagu „Mandariinid“, „Nullpunkt“ jt. Filmi „Kohtumõistja“ linastusel oli kohal kirjanik ja filmi autor Kadri Kõusaar. Lasteüritustel näidati lastefilme. Lennart Meri 85.sünniaastapäevale pühendati filminädal, kus näidati Meri dokumentaalfilme.

Tapa LRK on ennast tõestanud tõsiseltvõetava kunstigaleriina. Koostööd selles osas tehti Viive Noorega. Raamatukogus olid esindatud sellised kunstnikud nagu Anna Korolev (Valgevene), Lena Revenko (Iisrael), Piret Mildeberg jne.

Tähistati raamatukogupäevi, mil Kunda Linnaraamatukogus laenutasid kohalikud tuntud inimesed.

Täiskasvanud õppija nädala raames toimus hoidiste õhtu Muugas ja mitmes kohas pakuti inimestele koolitusi, loenguid ja näitusi. Euroopa päeva tähistati Sõmerul internetimängu võistlusega. Võsul toimus teemaõhtu „Georg Ots ja Võsu“.

Tehti mälumänge, viktoriine ja joonistusvõistlusi. Sõmerul hakkas käima koos pärimusring „Päri minult“. Väike-Maarja VRK annab juba mitmendat aastat oma panuse Pandivere päevadel tasuta raamatu laada näol.

Haljalas toimus koos Priit Koppeli karikatuurinäituse avamisega loeng eesti karikatuurist maakonna kunstiõpetajatele ja kohalikele huvilistele.

Liikumisaasta puhul suuremaid üritusi ei olnud, küll aga tehti mitmesuguseid näituseid.

Mõned näitusenäited: Vanade märkide näitus H. Veldi kogust „Natuke nostalgiat“, Virtuaalnäitus raamatukogu FB lehel „Metsiku raamatukogust“, Tanja Kutsjuba arvutigraafika näitus „Kodulinna mosaiik“, „80 a jäätisetööstust Eestis. Evald Rooma e. Onu Eskimo“, „Mees kolme kodumaaga. Ilmar Talve 95“, marginäitus kirjandusest ja kirjanikest.

Lõimumistegevusi oli Viru-Nigula raamatukogus, kus lugemisringi olid kaasatud ka vene lapsed.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu on Rakvere linnas oluline kultuuritegija. Pakuti elukõige kirjandusega seotud kultuurisündmusi – kohtumised kirjanikega, raamatu

esitlused jmt. Raamatukogu on avatud ka kõigile teistele kultuuripakkujatele – kontserdid, loengud jm üritused, mille korraldamiseks on raamatukogus head tingimused. Tegeldi kõigi sihtgruppidega, kõige rohke korraldati siiski sündmusi lastele.

Suuremateks ettevõtmisteks olid VI Tasuta raamatu laad ja Tartu kirjandusfestivali Prima Vista partnerlinna päev.

Õnnestunud ja huvilisterohketeks sündmusteks kujunesid veel:

- Loeng "Lorup ja Langebraun - eesti klaas ja porselan". (Anne Ruusaar Eesti Ajaloomuuseumist)
- Tekstiilikunstnik Elna Kaasiku näituse „Homage luulelemmikuile“ avamine
- Lääne-Virumaa ja Plöni kreisi (Saksamaa) sõprussuhete 25. aastapäeva tähistamine. Kogumiku „Sõpruse viljad : Früchte der Freundshaft“ esitlus ning raamatukogu. koostatud ülevaatenäituse „Lääne-Viru maakond – Plöni kreis. 25 aastat sõprust“ esitlemine.
- Siret Rootsi graafikanäituse „Lugu“ avamine. Bluusiduo Andres Rootsi ja Raul Terepi instrumentaalalbumi „Trad.alt.blues“ esitluskontsert.
- Redesign kunstniku Aili Raudsepa näituse "Vana Lõpp ja Uue Algus" avamine.
- Priit Koppeli karikatuurinäituse avamine.
- Osaleti teatrifestivali Baltoscandal kavasse kuulunud „elavate raamatute“ projektis.
- Toimusid Kirjandusklubi arutelukohvik ja kohtumised Valdur Mikitaga ja Aita Kiviga ning Kalju Saaberi juubeli tähistamine. Kirjandustuuriga Veronika Kivisilla, Kalju Kruusa, Ingrid Velbaum-Staub.
- Tähistati Raamatu ja roosi päeva ning raamatukogupäevi, mil leidis aset *Pimekohting raamatuga*.
- Raamatukoguhoidjatel T. Kriisa ja L. Lehtmets valmis fotonäitus „Aasta aknast“.

Tasuta raamatu laada jaoks kunstnik R. Runneli poolt valminud raamatute ja paberi taaskasutuse näitus ringles aasta jooksul mitmetes maakonna raamatukogudes.

Raamatukogu andis olulise panuse linna muusikaellu: pianist Lembit Orgse kontsert rahvusvahelisel muusikapäeval, Naili Saripova, Maila Laidna ja Lois Freire Caneda klaverikontserdid.

Lastele algatati kaks suuremat projekti:

- Muinaslugudega mööda Euroopat - muinasjuttude abil, tuntud Lääne-Viru inimeste esituses, tutvustati lastele erinevaid Euroopa riike.
- Lagemiskoer Heku - Alates septembrist käib raamatukogus lapsi kuulamas basseti tõugu, litsentseeritud teraapiakoer Hector.

4.6 Raamatukogu koolituskeskusena

Raamatukogu	Rühmakoolituste arv		Osalejate arv		Individuaalkoolituste arv		Osalejate arv	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014
Assamalla	0	0	0	0	0	0	0	0
Haljala VRK	0	2	0	10	6	8	6	8
Neist Haljala	0	2	0	10	4	7	4	7
Aaspere	0	0	0	0	0	0	0	0
Varangu	0	0	0	0	2	1	2	1

Kadila	0	0	0	0	0	0	0	0
Kadrina VRK	1	0	15	0	46	34	46	33
Neist Kadrina	0	0	0	0	29	31	29	31
Hulja	1	0	15	0	1	1	1	1
Kihlevere	0	0	0	0	0	0	0	0
Viitna	0	0	0	0	6	2	6	1
Vohnja	0	0	0	0	10	0	10	0
Karepa	0	0	0	0	1	0	1	0
Kunda LRK	0	0	0	0	32	32	32	32
Laekvere	0	0	0	0	0	0	0	0
Lepna	0	3	0	8	0	5	0	5
Muuga	11	5	10	25	6	3	6	3
Rakke VRK	2	2	37	32	0	0	0	0
Neist Rakke	1	1	25	20	0	0	0	0
Lahu	1	1	12	12	0	0	0	0
Salla	0	0	0	0	0	0	0	0
Roela	0	0	0	0	6	0	6	0
Sõmeru	2	0	25	0	10	8	7	5
Tamsalu	1	1	25	21	1	8	3	6
Tapa LRK	30	27	284	224	15	34	20	38
Neist Tapa	23	23	210	198	6	18	8	21
Jäned	3	1	47	8	8	16	8	17
Lehtse	1	1	6	8	0	0	0	0
Saksi	3	2	21	11	1	0	4	0
Tudu	0	0	0	0	0	0	0	0
Uhtna	23	15	317	211	0	0	0	0
Ulvi	3	3	45	40	6	6	7	6
Vajangu	0	0	0	0	0	0	0	0
Venevere	0	0	0	0	0	0	0	0
Vergi	0	0	0	0	0	0	0	0
Vihula	5	2	33	11	6	6	17	8
Vinni-Pajusti	4	3	79	58	0	0	0	0
Viru-Jaagupi	0	0	0	0	1	1	1	1
Viru-Kabala	0	0	0	0	0	0	0	0
Viru-Nigula	1	9	9	57	6	3	6	3
Võsu	1	1	8	7	12	12	12	12
Võsupere	0	0	0	0	4	5	4	5
V-Maarja VRK	3	4	48	50	21	15	21	19
Neist V-Maarja	3	4	48	50	14	14	14	14
Kiltsi	0	0	0	0	0	0	0	0
Simuna	0	0	0	0	4	1	4	5
Triigi	0	0	0	0	3	0	3	0
LVKRRK	68	64	1088	1054	123	453	123	453
KOKKU	<i>155</i>	<i>141</i>	<i>2023</i>	<i>1808</i>	<i>302</i>	<i>642</i>	<i>318</i>	<i>646</i>

Suurenenud on individuaalkoolituste arv, kuid seda linnaraamatukogudes, sest nende lugejad kasutavad e-teenuseid rohkem.

Rühmakoolitusi tehti peamiselt õpilastele, kellele õpetati raamatukogu, teatmeteoste ja andmebaaside, aga ka QR-koodi ja e-lugeri kasutamist. Kui lapsed on klassiga raamatukogutunnis käinud, tulevad nad palju julgemini sinna tagasi. Kunda LRK koolitab aasta jooksul kahel korral lasteaiaõpetajaid, tutvustades ilmunud pedagoogilist- ja väikelaste kirjandust.

Peamiselt vajasisid külastajad juhendamist ja koolitust järgmistel teemadel: URRAMi ja RIKSWEBi kasutamine, sõidupiletite broneerimine, tuludeklaratsiooni täitmine, digitaalsed pangateenused, avalduste ja aruannete koostamine, õnnitluskaartide ja kuulutuste kujundamine, sotsiaalmeedia, e-posti kasutamine, arvuti algõpe. Eakamad inimesed on läinud arvuti kasutamisel julgemaks ja saavad aru, et arvutita enam hästi hakkama ei saa ning julgevad abi küsida.

Raamatukogud kutsusid ka ise esinema koolitajad: Jõulukroonide meisterdamine, keraamikakursus, kiviaia taastamine (Kadrina), paleotoitumisest ning loengud TÕN-i raames (Kunda).

Lääne-Virumaa Keskraamatukogus:

- Rühmakoolitusi tehti peamiselt õpilastele ja üliõpilastele. Õpetati andmebaase (URRAM, Kodulugu.ee, ISE, Digar, EBSCO) ning märksõnastikku. Kõik õpilased, ka need, kes lugejaportaali juba varem olid kasutanud, said koolituselt midagi uut ja kasulikku teada, eriti positiivne oli tagasiside üliõpilastelt.
- Sügisest hakati pakkuma infootsingu koolitust ka õpetajatele, kes peaksid õpilasi nende uurimustööde tegemisel suunama ja abistama. Seda kasutasid kahe gümnaasiumi õpetajad. Koolituste pakkumisega õpetajatele jätkatakse ka edaspidi.
- Alustati ilmunud lastekirjanduse koolitustega lasteaedadele.
- Sügisel alustati ka arvuti algõppe nõuandetundidega täiskasvanutele. Tunnid toimusid üle nädala ja osalejatele - peamiselt eakatele arvutikasutajatele – õpetati tahvelarvuti ja arvuti kasutamise ning infootsingu algteadmisi, teksti- ja pilditöötlust, e-posti, ID-kaardi ja Facebooki kasutamist. Et tulemus oleks parem, läheneti igale õppijale personaalselt. Tundidega jätkatakse ka 2015. aastal.

Individuaalkoolitusi tehti kõigile uutele lugejatele nende lugejaks registreerimisel. Individuaalkoolituste arv suurenes eelmise aastaga võrreldes selle tõttu, et hakati registreerima ka ilukirjanduse- ja lasteosakonnas tehtud koolitusi.

Täiskasvanud õppija nädala raames korraldati koolitus „Mida peab teadma e-kaubandusest“ (lektor Merle Kangur).

4.7 Raamatukoguteenuse turundus (tutvustamine)

Raamatukoguteenuste turundamiseks kasutatakse üldlevinud kanaleid: koduleheküljed, sotsiaalmeedia, e-post, järjehoidjad, kuulutused, flaiidid jne.

- Loodi kaks uut raamatukogu veebilehte, oma teenuseid on nüüd võimalik kodulehe kaudu tutvustada 13-l raamatukogul 29-st.
- Lisandusid mõned FB lehed. Mitmed raamatukogud reklaamivad oma tegemisi ka külaseltsi või isiklikul FB lehel. Sotsiaalmeedia on kõige operatiivsem turunduskanal.
- Mitmed raamatukoguhoidjat kirjutavad üritustest, uudiskirjandusest jm vallalehtedes. Kunda linnalehes avaldatu jõuab nüüd ka venekeelse lugejaskonnani.

- Uhtna raamatukogu viis läbi koostöös lasteaiaga projekti „Koolilaps lugejaks“, mille raames tutvustati lapsevanematele erinevat kirjandust, mis aitab last kooliks ette valmistada ning räägitakse ka lasteraamatutest, mida laps võiks lugeda.
- Kõige mõjusam on vahetu suhtlemine inimestega.

2014. aastal ilmus kirjutavas meedias kokku 68 Lääne-Virumaa Keskraamatukogu puudutatavat artiklit. Pidevalt kasvab Facebooki osatähtsus reklaamikanalina, seda eriti nooremate ja keskealiste inimeste seas.

Sündmustest teavitamiseks kasutati kultuuriinfoportaale Kultuurikava ja kultuur.info (valikuliselt). Kultuurikava kalender on integreeritud raamatukogu ja Rakvere linna kodulehega. Info Rakvere kultuurisündmustest (sh raamatukogus toimuvast) jõuab soovijani Rakvere Kultuurikeskuse poolt koostatava e-uudiskirja kaudu.

Pensioniealiste inimesteni jõuab kõige paremini endiselt paberkuulutuste ja ajalehe abil. Lasteni jõudmiseks on reklaam suunatud enamasti lapsevanemale või õpetajatele. Viimaste puhul kasutatakse sageli otsekontakte.

4.8 Bibliograafia- ja infotöö

4.8.1 Andmebaaside loomine

Täiendatakse andmebaase RIKS ja Kodulugu.ee kodulooliste artiklitega. Igas omavalitsuses on üks raamatukogu, kes hoolitseb selle eest, et tema valla lehed ja muud koduloolised materjalid oleks andmebaasi sisestatud.

Roela raamatukogu juhataja täiendab pidevalt kodukandi digiteeritud fotokogu.

2014.aasta lõpus otsustati Lääne-Virumaa Keskraamatukogus lõpetada maakondliku lehe Virumaa Teataja bibliografeerimine kodulooportaali, kuna ajaleht on täismahus kättesaadav Eesti Rahvusraamatukogu andmebaasis DIGAR Ajalehed. 2015.aastast jätkatakse kodulooportaali bibliografeerimist koduloolist väärtust omavad artiklid ajakirjadest, kogumikest ning Kuulutajast.

4.8.2 Infopäringud

Infopäringuid oli 3987, mida on 31,5% vähem kui eelmisel aastal. Vähenemine on suur linnraamatukogudes, mis tuleneb inimeste käsutuses olevate muude infootsivahendite rohkusest just linnaelanike hulgas.

Infopäringuid peetakse raamatukogutöö oluliseks osaks, kui nende registreerimisel ei olda siiski väga järjepidevad. Suuremalt osalt on päringud seotud õppetööga. Suur osa faktipäringutest sisaldavad kontaktandmeid, sõiduplaane jne.

Mõned huvitavamad näited maakonna raamatukogudele esitatud päringutest:

- jätkusuutlik merendus Soome lahel
- pesakastide lennuavade suurus erinevate linnuliikide puhul
- jänesepuuride ja aiapingi ehitamise jooniseid
- bassklarnetile kirjutatud laul Harry Prime Charmaine 1951.a. (ümisemise järgi)
- naha parkimine kodusel teel.

4.8.3 Trükised ja veebiväljaanded

- Roela raamatukogu juhataja on kaasa aidanud raamatu „Minu kodu lugu“ väljaandmisele, millest ilmub 2015 aasta alguses III osa.
- 2014 aastal ilmus parandustega kordustrukk raamatust „Pärandkultuur Sõmeru vallas“, mille üks koostaja oli Uhtna raamatukogu direktor.

- Mitmed raamatukogutöötajad teevad kaastööd vallalehtedele, Haljala ja Ulvi raamatukogude juhatajad on oma valla lehe kokkupanijad-toimetajad.
- Lääne-Virumaa Keskraamatukogu osales Lääne-Viru Maavalitsuse Aastaraamatu koostamisel.

Kokkuvõte

Suuremaid muudatusi 2014. a endaga kaasa ei toonud. Raamatukoguprogramm URRAM muutus aasta jooksul töökindlamaks ja suurenes ka töötajate vilumus selle kasutamisel, nii esines ka töös märksa vähem tõrkeid, kui 2013.aastal.

Kahjuks ei võimaldanud rahaliste vahendite nappus läbi viia suuremaid arendustegevusi ja mitmed raamatukogud on juba aastaid remondi ootel.

2015.aastast on maakonnas üks külaraamatukogu vähem, elanikkonna vähenemine seab lähiaastatel ohtu veel nii mõnegi väikese raamatukogu jätkusuutlikkuse. Õnneks on palju neid raamatukogusid, kes on leidnud muid külaühiskonda ühendavaid funktsioone ning ei pea oma olemasolu vajalikkuse pärast muretseda. Hea meel on tõdeda, et tõsisemalt on hakatud tegelema raamatukogude reklaamimisega.

Laste arv vähenemise vastu ei saa raamatukogud küll midagi parata, kuid oluline on kanda hoolt olemasolevate laste lugemishuvi äratamise eest ja selles suunas ka liigutakse.

Raamatukogude roll riigi e-teenuste kasutamise õpetamisel on märkimisväärne, seega peaks olema suurem ka toetus kaasaegsete infotehnoloogiavahendite muretsemiseks raamatukogudele. Kahjuks tõuseb raamatukoguhoidjate keskmine vanus, seetõttu ei ole kohane muutustega ja infotehnoloogiliste uuendustega lihtne.

Keskraamatukogu jätkab ka 2015.aastal maakonnaraamatukogude külastamist, sest kohapealne nõustamine parema teeninduse korraldamise, kogude korrastamise ja raamatukoguandmebaasi kasutamisel on kõige efektiivsem nõustamise viis.

Lääne-Virumaa Keskraamatukogu jaoks oli 2014. aasta kiire ja edukas aasta: huvitavad üritused ja näitused, edukad erialaüritused ning uued teenused pakkusid põnevust raamatukogu külalistele ja kasutajatele ning väljakutseid raamatukoguhoidjatele.

2015.aastal on eesmärgiks leida viise-lahendusi, kuidas jõuda uute lugejateni ning leida raamatukogu kogudele aktiivsemat kasutust, tõsta laste lugemishuvi võttes vaatluse alla lasteraamatute illustratsioonid ning piltide ja teksti seos. Üheks eesmärgiks on ka leida lahendus väikelaste ja noorteala ümberkorraldamiseks.

Koostajad:

Lea Lehtmets, peaspetsialist

Reet Tomband, laste- ja noorteosakonna juhataja

Kaili Õunapuu–Seidelberg, direktor

/allkirjastatud digitaalselt/